2043-0579/0

17.01.-

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA TOTALITE DES SALLES INFERIEURES DE LA « AULA MAGNA » DE L'ANCIEN PALAIS DUCAL DU COUDENBERG ET DU TRONÇON ADJACENT DE L'ANCIENNE RUE ISABELLE SIS PLACE ROYALE, A BRUXELLES

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment l'article 18;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des Monuments et Sites,

ARRETE:

Article 1er - Est entamée la procédure de classement comme monument de la totalité des salles inférieures de la « Aula Magna » de l'ancien palais ducal du Coudenberg et du tronçon adjacent de l'ancienne rue Isabelle sis place Royale, connus au cadastre de Bruxelles, 4e division, section D, 4e feuille, sous la voirie communale, en raison de leur intérêt historique et archéologique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN DE BENEDENZALEN VAN DE « AULA MAGNA » VAN HET VOORMALIG HERTOGELIJK PALEIS VAN DE KOUDENBERG EN VAN HET AANPALEND GEDEELTE VAN DE VOORMALIGE ISABELLASTRAAT, GELEGEN AAN HET KONINGSPLEIN TE BRUSSEL

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikel 18;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de Staatssecretaris belast met Monumenten en Landschappen,

BESLUIT:

Artikel 1 - Wordt ingesteld de procedure tot bescherming als monument van de totaliteit van de benedenzalen van de « Aula Magna » van het voormalig hertogelijk paleis van de Koudenberg en van het aanpalend gedeelte van de voormalige Isabellastraat, gelegen aan het Koningsplein, bekend ten kadaster te Brussel, 4de afdeling, sectie D, 4de blad, onder de gemeentewegen, wegens hun historische en archeologische waarde, zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

V.9511

CHANCELLERIE

KANSELARIJ

Art. 2 -.La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 2 – De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen alsook de gedeelten van de percelen en wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Bruxelles, le 17 -01- 2002

Brussel, 17 -01- 2002

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme
04 -02- 2002
Voor gelijkluidend afschrift

CHANCELLERIE
Gilles C[illegible]
KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA TOTALITE DES SALLES INFERIEURES DE LA « AULA MAGNA » DE L'ANCIEN PALAIS DUCAL DU COUDENBERG ET DU TRONÇON ADJACENT DE L'ANCIENNE RUE ISABELLE SIS PLACE ROYALE, A BRUXELLES

Réf. cadastrale : Bruxelles, 4e division, section D, 4e feuille, sous la voirie communale.

Description sommaire :

La grande salle de l'ancien palais du Coudenberg, dite « Aula Magna », a été construite, à la demande du duc Philippe le Bon, entre 1452 et 1461. Entre 1995 et 1999, la Société royale d'Archéologie de Bruxelles, en collaboration avec le Service des fouilles archéologiques de l'Université libre de Bruxelles, a mené à bien le dégagement de la totalité des vestiges du bâtiment. Dans le cadre du réaménagement de la place Royale, les vestiges mis au jour ont été recouverts par une dalle de béton permettant leur maintien en place et leur accessibilité au public, tout en rendant à la place son aspect d'origine. Cette structure contemporaine ne fait pas l'objet du classement.

Les vestiges de la «Aula Magna » sont situés sous la place Royale. Il s'agit d'un bâtiment dont l'espace intérieur atteint 40 m x 16 m 30. Les murs extérieurs présentent une épaisseur de 2 m 20 à 2 m 65. Chaque angle du bâtiment est renforcé d'une tour polygonale à pans coupés. Outre les quatre tours d'angle, une cinquième flanque la façade orientale. L'intérieur est constitué de quatre parties :
- une grande cuisine avec plusieurs âtres de cheminées située au nord du bâtiment sur toute sa largeur;
- un couloir central divisant le reste du bâtiment en deux parties dans le sens de la longueur;
- une série de salles basses à l'est du couloir central présentant également des âtres de cheminées et un escalier menant à l'origine dans la cour située devant le bâtiment;
- une série de salles hautes dallées ou pavées à l'ouest du couloir central.
Les murs extérieurs sont construits en moellons de grès bruxellien tandis que la totalité des murs intérieurs sont construits en briques « espagnoles ». La plupart des sols sont en briques posées à plat ou sur chant, parfois aussi en pavés de grès bruxellien et on trouve également quelques dalles de pierre bleue.

A l'ouest de l'Aula Magna, les vestiges de la rue Isabelle sont conservés. Ils sont bordés par les vestiges des façades de la partie haute de la cour d'Hoogstraeten, dont une partie est déjà classée sur la parcelle voisine. Cette rue d'origine médiévale avait été redressée sous le règne des archiducs Albert et Isabelle afin de faciliter les communications entre le quartier du palais et la collégiale des Saints-Michel-et-Gudule.

Bibliographie : P.-P. BONENFANT, Les restes tangibles de l'Aula Magna de Philippe le Bon, *Le quartier royal*, Bruxelles, 1998, pp. 97-113.

CHANCELLERIE
COLLEGE REUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

L'ancien palais du Coudenberg est la résidence des ducs de Brabant sans doute depuis le XIe siècle. Les princes bourguignons, espagnols et autrichiens ou leurs représentants y ont séjourné voire résidé jusqu'à l'incendie de 1731 qui le détruisit en grande partie.

La « Aula Magna » de Philippe le Bon est une salle de grande envergure qui pouvait rivaliser avec les plus grands palais européens de cette époque. Il s'agit d'un monument auquel plusieurs fonctions se rattachent et qui fait figure de symbole du pouvoir du prince dans la ville. Tous les plans et vues de Bruxelles dessinés depuis sa construction l'ont représentée, elle appartenait pleinement au paysage urbain du Pentagone. A ce titre, elle présente un intérêt historique, archéologique, architectural et même touristique qui est reconnu par tous.

Ces vestiges récemment mis au jour conservent une authenticité archéologique intacte et permettront la poursuite de l'étude scientifique du monument dont certains aspects sont encore méconnus à ce jour. En effet, la recherche en la matière évolue continuellement et il est donc indispensable de maintenir à disposition des historiens et des archéologues toutes les données encore disponibles à propos de l'ancien palais, pour permettre toutes les analyses qui pourraient s'avérer nécessaires et tous les examens et réexamens que la progression des connaissances imposera.

Bibliographie : A. SMOLAR-MEYNART, Des origines à Charles Quint, A. VANRIE, De Philippe II à la fin du XVIIIe siècle, K. DE JONGE, Le contexte européen, *Le Palais de Bruxelles. Huit siècles d'art et d'histoire*, Bruxelles, 1991, pp. 15-90, 91-160 et 161-172.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 17 -01- 2002 ,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
04 -02- 2002
Voor eensluidend afschrift
CHANCELLERIE
Gilles
KANSELARIJ

CHANCELLERIE
REGION DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE

V.9511

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN DE BENEDENZALEN VAN DE « AULA MAGNA » VAN HET VOORMALIG HERTOGELIJK PALEIS VAN DE KOUDENBERG EN VAN HET AANPALEND GEDEELTE VAN DE VOORMALIGE ISABELLASTRAAT, GELEGEN AAN HET KONINGSPLEIN TE BRUSSEL

Kadastrale gegevens: Brussel, 4de afdeling, sectie D, 4de blad, onder gemeentelijke wegen

Beknopte beschrijving:

De grote zaal van het voormalige paleis van de Koudenberg, de zogenaamde « Aula Magna », werd gebouwd in opdracht van hertog Filips de Goede, tussen 1452 en 1461. Tussen 1995 en 1999 voerde de Société royale d'Archéologie de Bruxelles er, in samenwerking met de Service de fouilles archéologiques van de Université libre de Bruxelles, archeologische opgravingen uit waarbij de totaliteit van de overblijfselen van het gebouw werden blootgelegd. In het kader van de heraanlegwerken van het Koningsplein, werden deze overblijfselen afgedekt met een betonnen plaat teneinde ze ter plaatse te bewaren en toegankelijk te maken voor het publiek, zonder de oorspronkelijke vormgeving van het plein te wijzigen. Deze moderne structuur maakt geen deel uit van de bescherming.

De overblijfselen van de « Aula Magna » bevinden zich onder het Koningsplein. Het gaat om een gebouw waarvan de binnenruimte 40 m x 16 m 30 meet. De buitenmuren zijn 2 m 20 tot 2 m 65 dik. Elke hoek van het gebouw is versterkt door een polygonale toren met afgeschuinde zijden. Een vijfde toren flankeert de oostgevel. Het interieur is onderverdeeld in vier delen:

- een grote keuken met verschillende haarden die aan de noordkant over de gehele breedte van het gebouw loopt ;
- een centrale gang die de rest van het gebouw in de lengte over twee delen verdeelt ;
- een reeks lage zalen ten oosten van de centrale gang, eveneens met haarden en met een trap die oorspronkelijk naar de binnenplaats voor het gebouw leidde ;
- een reeks hoge zalen, betegeld of geplaveid, ten westen van de centrale gang.

De buitenmuren zijn opgetrokken in breuksteen van brusseliaanse zandsteen terwijl alle binnenmuren van « Spaanse » baksteen zijn. De meeste vloeren zijn van platgelegde of op hun kant gezette baksteen, sommige vloeren zijn echter geplaveid met brusseliaanse zandsteen en er werden zelfs enkele tegels van blauwe hardsteen aangetroffen.

Ten westen van de Aula Magna bleven de overblijfselen van de Isabellastraat bewaard. Ze worden omgeven door de gevelfragmenten van het hoge deel van het Hof van Hoogstraeten, waarvan een deel op het aanpalend perceel al beschermd is. Deze van oorsprong middeleeuwse straat werd rechtgetrokken tijdens het bewind van de aartshertogen Albrecht en Isabella om een betere verbinding tussen de wijk van het paleis en de Sint-Michiels-en-Sint-Goedelecollegiale mogelijk te maken.

Bibliografie: P.-P. BONENFANT, Les restes tangibles de l'Aula Magna de Philippe le Bon, *Le quartier royal*, Bruxelles, 1998, pp. 97-113.

KANSELARIJ

Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed:

Het voormalige paleis van de Koudenberg was, wellicht vanaf de 11de eeuw, de verblijfplaats van de hertogen van Brabant. De Bourgondische, Spaanse en Oostenrijkse prinsen of hun vertegenwoordigers verbleven of woonden hier zelfs, tot aan de brand van 1731, die het paleis grotendeels in de as legde.

De « Aula Magna » van Filips de Goede is een omvangrijke ruimte die niet hoeft onder te doen voor de grootste Europese paleizen uit die tijd. Het gaat om een architecturaal complex dat verschillende functies bekleedde en tegelijkertijd de soevereine macht in de stad symboliseerde. Het paleis werd, sinds zijn bouw, op alle plannen en afbeeldingen van Brussel afgebeeld en nam duidelijk een belangrijke rol in binnen het stadsbeeld van Brussel. In dat opzicht bezit het dan ook een door iedereen erkende historische, archeologische, architecturale en zelfs toeristische waarde.

De onlangs blootgelegde overblijfselen hebben hun archeologische authenticiteit bewaard en laten toe het wetenschappelijk onderzoek van het monument voort te zetten en zo een betere kijk te geven op sommige – tot nu toe onbekende – aspecten. Het onderzoek terzake evolueert immers doorlopend en het is dus van het grootste belang dat historici en archeologen over alle gegevens in verband met het hertogelijk paleis beschikken om de noodzakelijk analyses alsook alle onderzoeken en hernieuwde onderzoeken uit te kunnen voeren die de steeds toenemende kennis vereist.

Bibliografie: A. SMOLAR-MEYNART, A. VANRIE, K. DE JONGE e.a., *Het paleis van Brussel: acht eeuwen kunst en geschiedenis*, Brussel, 1991, pp. 15-90, 91-160 en 161-172.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 17 -01- 2002

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,,

François-Xavier de DONNEA

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
04 -02- 2002
Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE
Gilles
KANSELARIJ

V.9511

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA TOTALITE DES SALLES INFÉRIEURES DE LA « AULA MAGNA » DE L'ANCIEN PALAIS DUCAL DU COUDENBERG ET DU TRONÇON ADJACENT DE L'ANCIENNE RUE ISABELLE SIS PLACE ROYALE, A BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN DE BENEDENZALEN VAN DE « AULA MAGNA » VAN HET VOORMALIG HERTOGELIJK PALEIS VAN DE KOUDENBERG EN VAN HET AANPALEND GEDEELTE VAN DE VOORMALIGE ISABELLASTRAAT, GELEGEN AAN HET KONINGSPLEIN TE BRUSSEL

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

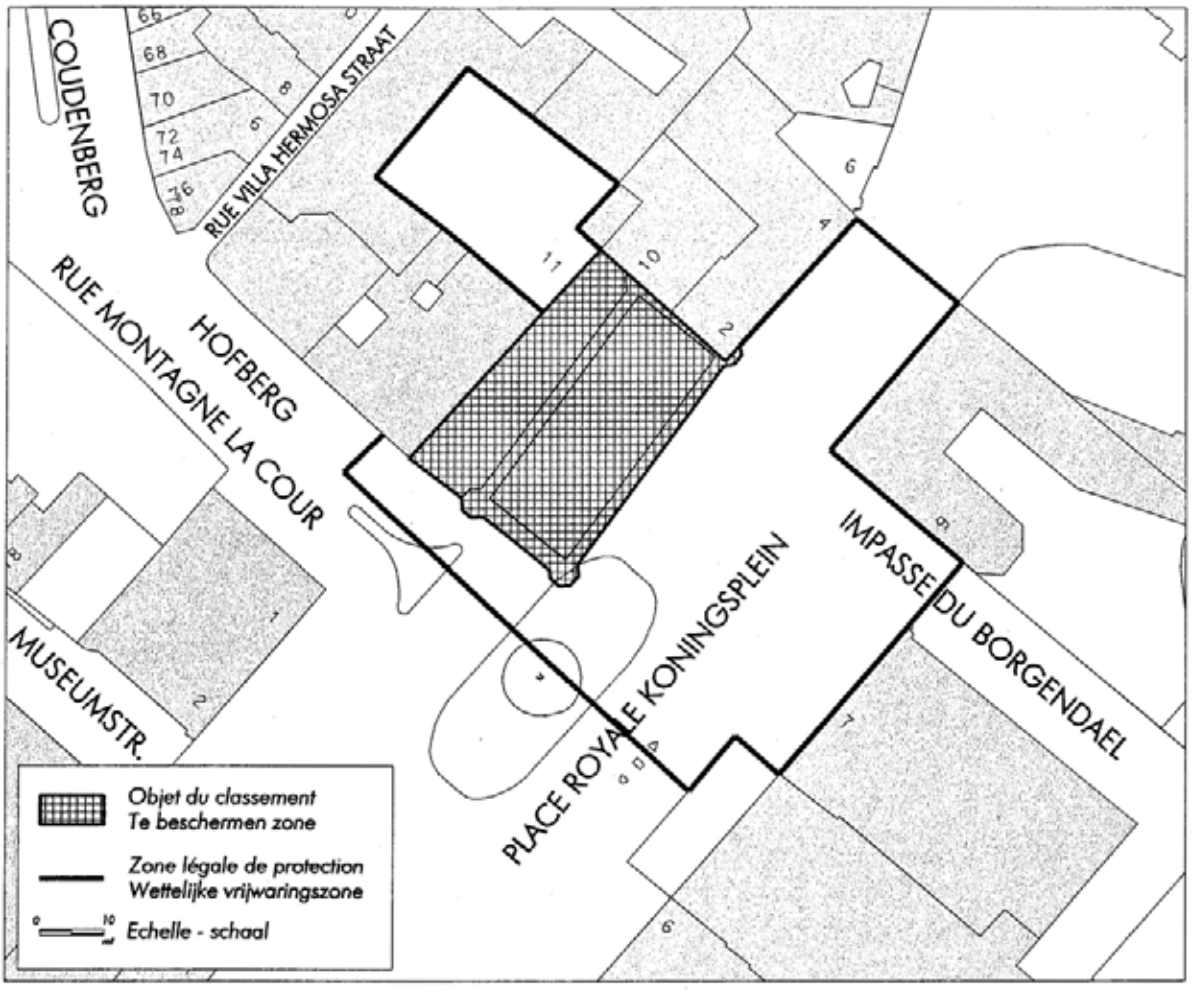

Vu pour être annexé à l'arrêté du 17 -01- 2002

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 17 -01- 2002

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
04 -02- 2002
Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE
KANSELARIJ